# Suuri valiokunta

# Keskiviikko 7.12.2022 klo 13.00—13.30

**Läsnä**
puheenjohtaja Satu Hassi vihr
1. varapuheenjohtaja Jani Mäkelä ps
2. varapuheenjohtaja Merja Kyllönen vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Kimmo Kiljunen sd
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Lulu Ranne ps
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Iiris Suomela vihr
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Anne-Mari Virolainen kok
varajäsen Sanna Antikainen ps (3, 4 osittain)
varajäsen Heikki Autto kok
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Anna Kontula vas
varajäsen Jari Leppä kesk
varajäsen Matias Marttinen kok
varajäsen Matias Mäkynen sd (4, 5, 6) (3 osittain)
varajäsen Anders Norrback r
varajäsen Arto Pirttilahti kesk
varajäsen Hussein al-Taee sd (4, 5, 6) (3 osittain)
varajäsen Peter Östman kd

**Sihteerit**
valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

valiokuntaneuvos Anna Sorto

**1. Nimenhuuto**

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 31 jäsentä.

**2. Päätösvaltaisuus**

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

**3. Valtioneuvoston selvitys: Komission vuoden 2023 työohjelman ”Luja ja yhtenäinen unioni”**

Valtioneuvoston E-selvitys E 146/2022 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Valtioneuvoston selvitys: Komission vuoden 2023 työohjelman ”Luja ja yhtenäinen unioni” (A 3)
Eriävä mielipide E 146_2022 vp_eriävä mielipide_PS.pdf (B 3)

Merkittiin saapuneeksi sivistysvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisen käsittelyn alussa ed. Mäkelä esitti ed. Immosen kannattamana, että lausuntoluonnos saisi pöydälle jaetussa eriävässä mielipiteessä ilmenevän sisällön. Ehdotuksesta äänestettiin pohjaesitystä vastaan.

Pohjaesitys hyväksyttiin äänin 20-5.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Mäkelä, Elomaa, Immonen, Niikko ja Ranne, liite B 3.

**4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista (hiilirajamekanismi, CBAM)**

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 57/2021 vp

Valiokunnan lausunto TaVL 49/2021 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 30/2021 vp
Valiokunnan lausunto VaVL 12/2021 vp
Valiokunnan lausunto MmVL 23/2021 vp
Valiokunnan lausunto PuVL 9/2021 vp
Valiokunnan lausunto SuVL 5/2021 vp
U-jatkokirjelmä UJ 4/2022 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 11/2022 vp

Valiokunnassa oli kuultavana:

- finanssineuvos Ilari Valjus, valtiovarainministeriö

Valiokunta merkitsi saapuneeksi valtiovarainvaliokunnan kannanoton: Valtiovarainvaliokunta viittaa asiasta aikaisemmin antamaansa lausuntoon VaVL 12/2021 vp. Kirjelmässä UJ 34/2022 vp esitettyjen täydentävien kantojen osalta valtiovarainvaliokunta toteaa toimialansa puitteissa koskien liitännäisiä budjettiasioita, että sillä ei ole huomautettavaa valtioneuvoston kantaan.

Talousvaliokunnan lausunto TaVL 59/2022 vp on saapunut valiokuntaan.

Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Hassi sekä ed. Mäkelä, Essayah, Wallinheimo ja Kalmari.

Ed. Essayah esitti, että suuri valiokunta hyväksyisi seuraavanlaisen eduskunnan kannan: "Hiilirajamekanismi (CBAM) sisältää huomattavia kauppapoliittisia riskejä, kuten asian aiemmissa käsittelyvaiheissa on asiantuntijakuulemisissa tullut esille. Hiilitullin piiriin kuuluisivat alkuvaiheessa alumiini, lannoitteet, sementti sekä rauta ja teräs eli ei-jalostetut tuotteet. Tämä on nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa globaali ruokaturva on vaarassa erittäin vaarallista. Hiilitullin piiriin tulevista tuotteista esimerkiksi Ukrainan osuus olisi noin kymmenesosa. Mielestämme mekanismin edistämisessä ei voida edetä ennen perusteellisia vaikutusarvioita ja se kannattaa ottaa käyttöön vain, mikäli mekanismi toteutetaan tavalla, joka ehkäisee hiilivuotoa paremmin kuin nykyisin käytössä olevat toimet. Myöskään ei ole riittävää selvitystä mekanismin päällekkäisyydestä EU:n päästökaupan ja muiden ohjauskeinojen kanssa, ja niiden tuntemattomasta yhteisvaikutuksesta. Hiilirajamekanismista saatuja tuloja ei myöskään tulisi ohjata vähiten toimenpiteitä tehneille maille, koska se vesittäisi mekanismin alkuperäisen tarkoituksen." Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Mäkelä esitti ed. Elomaan kannattamana, että suuri valiokunta hyväksyisi seuraavanlaisen eduskunnan kannan: "Hiilirajamekanismi on uudenlainen ja monimutkainen politiikkaväline, jonka teknisestä toimivuudesta ja todellisesta kyvystä suojata hiilivuotoa ei ole näyttöä. Erityisesti mekanismin täytäntöönpanon, delegoitujen säädösten ja aloituksen aikataulun ympärillä on paljon epäselvyyksiä. Lisäksi hiilirajamekanismi luo veroluonteisen järjestelmän. Tämä on erityinen ongelma, koska varojen kohdistaminen oikeudenmukaisesti on vaikeaa ja johtaa herkästi yhä uusiin Suomelle epäedullisiin tulonsiirtoihin. Suomen tulisi suhtautua selkeämmin varauksella kaikkeen hiilitullin laajentamiseen vielä tässä vaiheessa, koska mekanismista ei ole kokemusta. Kyseessä on eräänlainen pilottihanke, jonka kokoluokka on järeä. Empiirisen kokemuksen puuttuessa olisi syytä edetä mahdollisimman varovaisesti. Eurooppalainen elinkeinoelämä voi joutua liian suuren myllerryksen keskelle hiilirajamekanismin vuoksi. Erityisesti vienti kolmansiin maihin voi tyrehtyä merkittävin taloudellisin seurauksin. Suomen tulisi korostaa niin sanotun hiilivuodon estävän suojamekanismin tärkeyttä. Kyse on siitä, miten vientituotanto kolmansiin maihin turvataan ilman tuotannon siirtymistä pois EU:n alueelta. Suomen tulisi olla valmis vastustamaan esitystä, mikäli toimivia suojamekanismeja ei saada käyttöön. Talousvaliokunnan asiantuntijalausunnoissa on myös huomioitu, että hiilirajamekanismin soveltamisalan laajennus nostaisi entisestään tuotantokustannuksia ja johtaisi kansainvälisen kilpailukyvyn

heikkenemiseen. Selvityksessä tulee huomioida teknisen toteutettavuuden ja hiilivuodon torjuntakyvyn rinnalla myös eurooppalaisen tuotannon kilpailukyky maailmalla. Asialla on merkitystä ajoituksen vuoksi. Euroopan energiakriisillä on vaikutuksensa hintojen nousuun. Samaan aikaan Yhdysvalloissa on valmisteilla mittava tukipaketti, Inflation Reduction Act. Näiden yhteisvaikutus kilpailukykyyn tulisi arvioida huolellisesti. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa on esitetty perusteltu huoli siitä, ettei kunnollista vaikutusarviota ylipäänsä ole laadittu huomioiden kokonaiset arvoketjut. Hiilirajamekanismin laajennukset osuvat lausujien mielestä useaan kohtaan kyseisissä arvoketjuissa. Toisin sanoen, vaikutus kertautuu. Hiilirajamekanismin voimaantulon aikataulu on myös kireä. Tämän vuoksi kilpailukyvyn säilymisestä muodostuu lisää huolia, sillä yrityksillä on vähäiset tai jopa olemattomat mahdollisuudet valmistautua mekanismin vaikutuksiin. Euroopan parlamentin näkemyksen mukaan hiilirajamekanismista saatuja varoja ohjataan vähiten kehittyneille maille. Valiokunta ei hyväksy esitettyä mallia varojen käytöstä. Ohjausvaikutuksen saamiseksi mekanismista muodostuneita varoja tulisi ohjata vähäpäästöisille jäsenmaille. Vaihtoehtoisesti varojen tulisi jäädä tätä tosiasiallista ympäristöveroa kantavan jäsenmaan käytettäväksi esimerkiksi verotusta helpottaen kilpailukykyhaittojen kompensoimiseksi." Ehdotuksesta äänestettiin pohjaesitystä vastaan.

Pohjaesitys hyväksyttiin äänin 19-6.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 167/2022 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

## 5. Muut asiat

HUOM! SuV-kokousten poikkeava aikataulu viikoilla 50 ja 51: Tiistai 13.12.2022 klo 10.30, pikkuparlamentin auditorio, yhteiskokous UaV:n kanssa, perjantai 16.12.2022 klo 9-9.55 SuV:n kh ja keskiviikko 21.12.2022, klo 9.00 virallinen etäkokous, yhteiskokous UaV:n kanssa.

Joulukahvit 16.12. klo 8.45 ennen suuren valiokunnan kokousta

Tapaamiset:

MEP-tapaaminen pe 20.1.2022 klo 10-12, Pikkuparlamentin auditorio

## 6. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 9.12.2022 klo 13.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto